

DEBAT CIUTADÀ (L)

CONCILIACIÓ DE LA VIDA FAMILIAR I LABORAL (V) ELS EFECTES DE LA CRISI

ASSIGNATURA PENDENT

La situació de crisi socioeconòmica que estam patint pot fer pensar que la conciliació de la vida familiar i laboral és un tema secundari, en comparació amb els milions d'aturats que hi ha actualment a Espanya. Des de la Fundació Gadeso creiem que la conciliació té una importància cabdal, i així ho vàrem palesar en els darrers Quaderns sobre la temàtica: QG n°55 (agost 2005), QG n°75 (agost 2006), QG 125 (agost 2008) i QG 192 (juliol 2011).

Val a dir que, malgrat sigui un dels aspectes més valorats pels treballadors, la conciliació de la vida familiar i laboral encara és una assignatura pendent. Amb aquest Quadern Gadeso volem reflectir la situació específica de les famílies de la nostra comunitat que tenen els dos progenitors treballant, especialment dins el sector serveis.

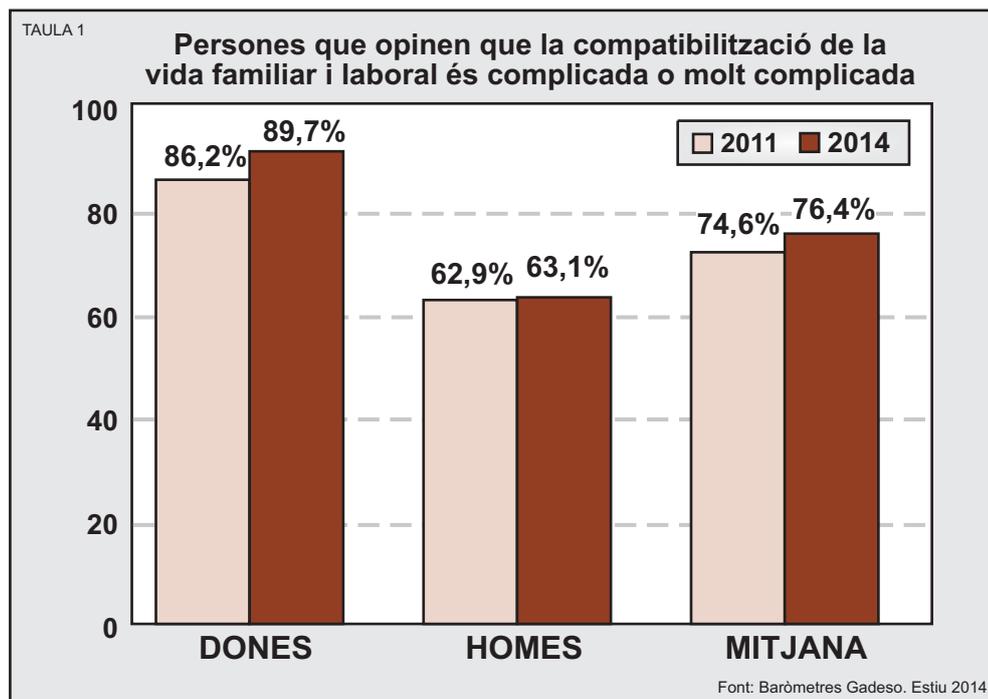
Com es podrà comprovar, els resultats no són precisament positius, doncs existeix una dificultat objectiva per poder compaginar la dedicació a la família i les obligacions laborals. Les víctimes reals d'aquestes dificultats són els fills i el treball femení, que, en un nombre excessiu, és de baixa qualitat. Veurem com, una vegada més, recauen sobre la dona la majoria de responsabilitats familiars: tasques de la llar, cura dels fills, atenció a persones dependents...

A més del context de crisi econòmica, s'ha de tenir en compte que el treball de camp s'ha dut a terme en **zones turístiques intensives**, on es dóna una activitat vinculada a la denominada temporada alta.

Aquesta activitat provoca, com és lògic, una major contractació laboral, ja sigui per "recuperar" els fixos discontinus com per contractacions temporals. Hem observat que és molt freqüent que moltes dones que durant l'hivern estan desocupades laboralment, bé perquè són fixes discontinues o perquè es troben a l'atur, **retornin durant l'estiu al mercat laboral**: a l'hoteleria, a la restauració o a altres feines que giren entorn l'activitat turística.

És aquesta una activitat intensiva que ocupa a homes i a dones. Per això mateix, resulta molt rellevant conèixer com poden compaginar la seva **vida familiar i laboral**, quina cura poden tenir dels seus fills i filles i quina és la qualitat del treball femení.

A tall d'introducció, a la taula número 1 es mostra el percentatge de **persones que treballen que consideren que compatibilitzar família i treball és complicat o molt complicat**. Com es pot veure, més del 76% dels entrevistats així ho creuen, però el més significatiu és la diferència registrada per sexes: quasi el 90% de les dones veu dificultats a l'hora de conciliar vida familiar i laboral, enfront del 63% dels homes.

Mostra: 900 entrevistes, distribuïdes proporcionalment per illes.
Nivell de confiança: 95,5%. Error màxim: +3,3%. Treball de camp: Juny 2014

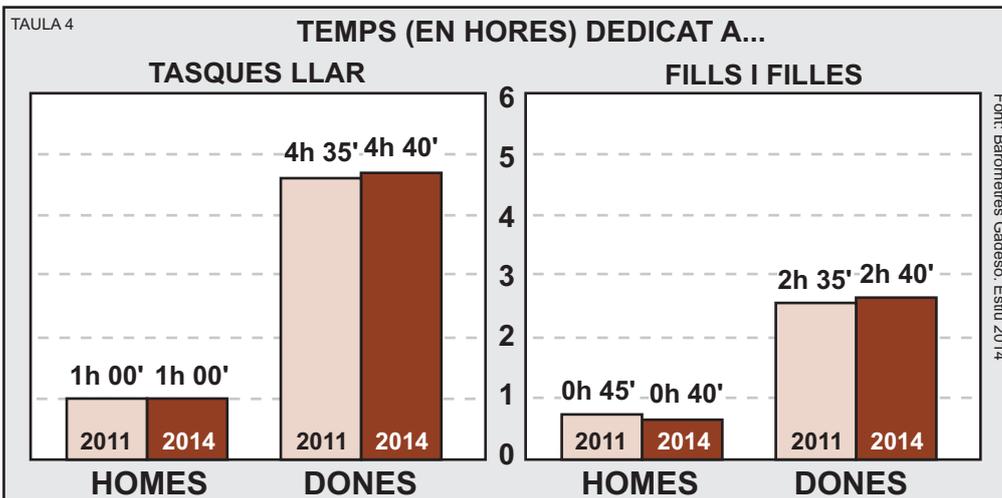
LA IMPORTÀNCIA EL GÈNERE

Hem volgut investigar si tant els homes com les dones que treballen fora de casa durant l'estiu poden mantenir unes relacions familiars adequades, així com a què dediquen el seu temps lliure. Al mateix temps, hem intentat concretar quant de temps dediquen a les denominades *tasques de la llar* i als *fills i filles*. Els resultats que es reflecteixen a les taules posteriors parlen per ells mateixos.

La taula 2 mostra com una majoria d'homes declaren que poden mantenir unes relacions familiars normals, sense que les obligacions laborals o les tasques de la llar hi interfereixin. Per altra banda, quasi la meitat de les dones afirma tenir dificultats per gaudir de la família, mentre que al voltant d'un 40% diu que impossible o gairebé impossible mantenir aquestes relacions familiars, a causa del treball i de la llar.

Això també es reflecteix quan es demana per l'ús del temps lliure: si bé al voltant d'un terç dels entrevistats (d'ambdós sexes) asseguren no tenir-ne gaire, un nombre significativament major d'homes pot aprofitar el seu lleure per descansar. Ben al contrari, una 27% dones dedica gran part del seu temps lliure a la família, deixant les aficions i les amistats en un segon terme.

La taula adjunta també és clarificadora. Les dones manifesten que han de dedicar a les tasques de la llar més de 4 hores i mitja diàries, malgrat facin feina fora de casa, mentre que els homes només hi dediquen una mitjana d'una hora.

El mateix ocorre respecte a la cura dels fills i filles. La major dedicació correspon, amb molta diferència, a les dones, que hi dediquen més de dues hores i mitja al dia, mentre que els homes únicament hi entren 40 minuts del seu temps.

A L'ESTIU, QUÈ FEM AMB ELS FILLS?

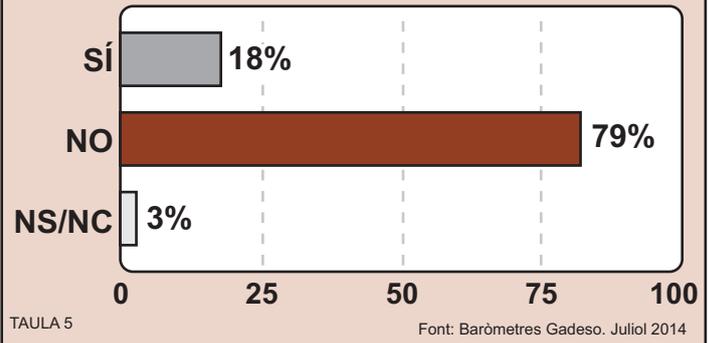
En el col·lectiu objecte de la investigació es dona una autèntica paradoxa. Durant l'estiu, quan els fills en edat escolar tenen vacances, el pare i la mare estan ocupats, i durant l'hivern, quan els fills van a escola, almenys la mare està "desocupada". Aquesta situació planteja autèntics problemes per poder compaginar la vida laboral amb l'atenció als fills i les tasques de la llar. Les taules que es mostren a continuació són un autèntic testimoni d'aquesta afirmació.

Les distintes administracions públiques organitzen diverses activitats estiuenques pels nins i joves, el que pot facilitar la conciliació de la vida familiar i laboral. Fent una anàlisi d'aquestes propostes, es pot deduir que la majoria d'activitats organitzades van destinades a nins i nines que tenen 15 anys o menys. En conseqüència, els adolescents de més edat tenen poques possibilitats de gaudir-ne. A més, en molts de casos la informació que es dona per part dels organitzadors és insuficient i no arriba als seus usuaris potencials, tal i com es pot veure a la taula número 5: un 79% diu no haver rebut informació sobre les activitats d'estiu. Aquest fet és especialment rellevant per a les famílies amb escasses o nul·les xarxes socials.

Per altra banda, i com es pot comprovar a la taula número 6, l'atenció i cura dels fills i filles durant l'estiu representa un autèntic problema per a les famílies on treballen els dos progenitors. Observant les dades, es pot veure com els percentatges són molt elevats a totes les franges d'edat.

Si bé aquesta dificultat va disminuint amb l'edat, encara és significativa quan es parla d'adolescents d'entre 15 i 17 anys, que en molts de casos estan sense el pare i queden amb els seus amics o "s'organitzen sols". Això es reflecteix en l'augment de la presència de joves sense res a fer als nostres carrers. En ocasions, aquesta presència pot comportar alguns actes de "gamberrisme" o, com a mínim, de falta d'urbanitat. Aquesta situació és més greu en els

¿Ha rebut informació sobre les activitats pels nins i joves organitzades per les distintes institucions públiques?

casos, per altra banda freqüents, on els fills i filles estan obligats a recuperar assignatures suspeses durant el curs escolar.

També crida l'atenció, especialment entre els menors de 11 anys, que les famílies extenses se'n facin responsables de la cura. No obstant, s'ha de considerar que en molts de casos no existeix aquesta família extensa, especialment entre els nouvinguts. També destaca que entre les edats de 4 a 11 anys no sigui infreqüent enviar els fills i filles als entorns familiars residents a la Península.

TAULA 6

QUÈ FER AMB ELS FILLS DURANT L'ESTIU?

	0-3 anys	4-7 anys	8-11 anys	12-14 anys	15-17 anys
¿Representa per a la família un problema què fer amb els fills durant l'estiu? (% afirmatius)	86%	82%	80%	69%	66%
¿QUÈ FA AMB ELS FILLS? (Graus d'intensitat segons edat)					
Guarderia	++				
Família extensa a Balears	++	+++	++	+	
Familiars a la península		+	+		
Activitats organitzades		+	++	++	
Classes de repàs			+	++	++
Queden amb amics				++	+++
S'organitzen ells sols				+	+++

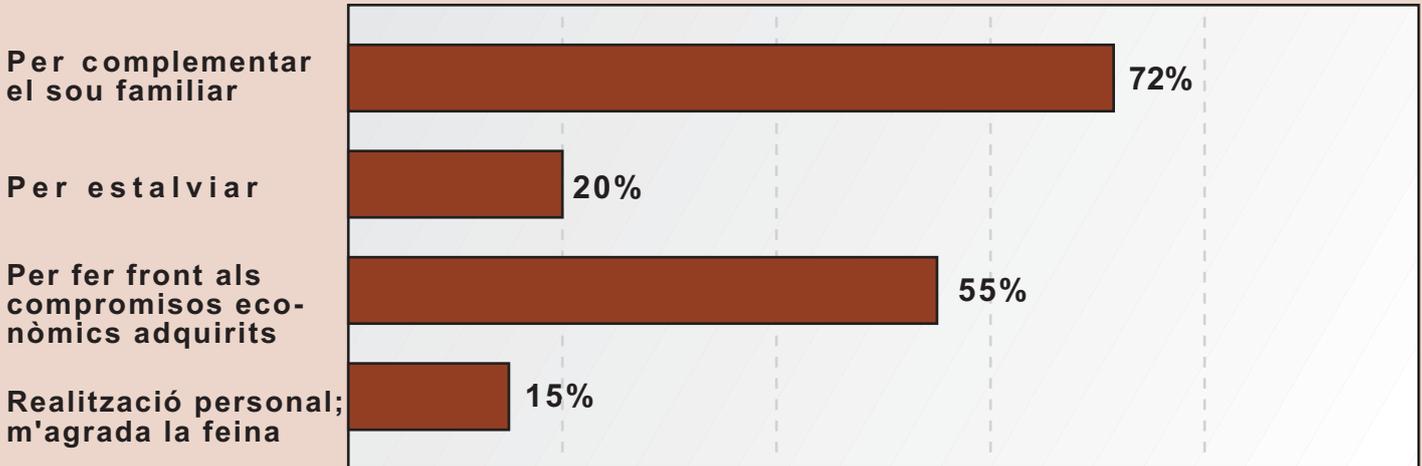
Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2014

LES DONES I EL TREBALL ESTIUENC

Com ja s'ha dit, un nombre important de dones treballa únicament durant la temporada alta, bé dins la modalitat de fixa discontinua, bé contractada de manera temporal. En aquesta darrera pàgina hem volgut conèixer les motivacions d'aquestes dones per treballar a l'estiu i què farien si no haguessin de fer feina.

TAULA 7

PERQUÈ FA FEINA DURANT L'ESTIU?

(Respostes múltiples)

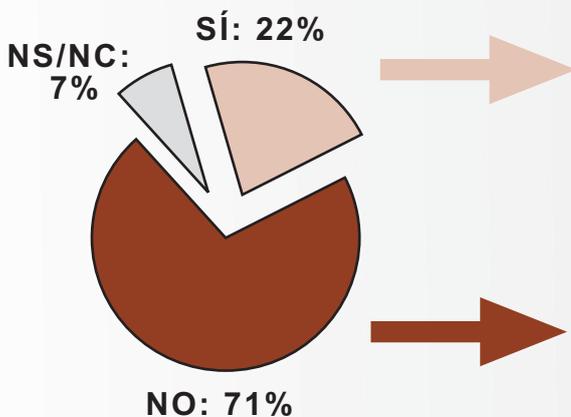
Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2014

Els principals motius pels quals la dona fa feina durant l'estiu són econòmics: primer, per complementar el salari familiar, i segon, per poder fer front als compromisos econòmics adquirits (hipoteques, préstecs...). Com es pot veure, la dona compleix una doble funció: complementar els recursos econòmics de la llar i, a més, mantenir les relacions i tasques familiars, així com la cura dels fills. Les dones que asseguren desenvolupar la seva feina perquè li agrada el treball o per una realització personal únicament representen el 15%.

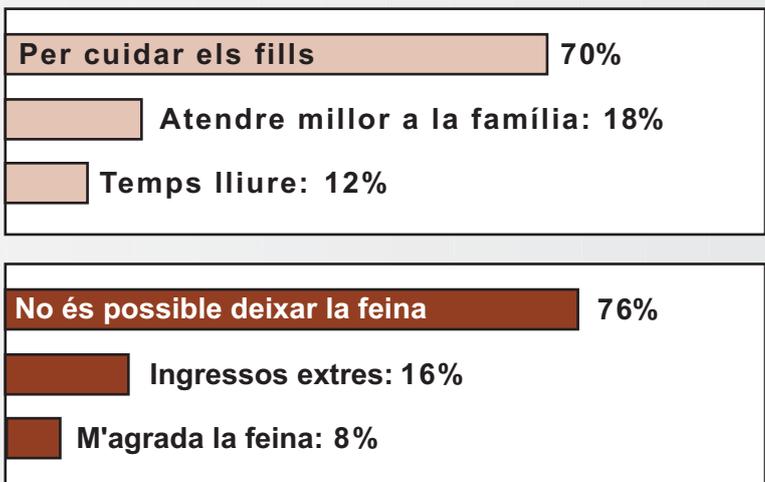
Una gran majoria de les dones manifesta que, encara que li oferissin, no deixaria la feina que fa a l'estiu, malgrat no li agradi. Els motius d'aquesta negativa són, una vegada més, econòmics (més d'un 75% assegura que no és possible deixar la feina).

Per altra banda, un 22% de les dones manifesta que sí deixaria la feina si tengués aquesta possibilitat, fonamentalment per a cuidar millor els seus fills i per atendre a la seva família. Un cop més queda palès que la dona es veu com a responsable de la família.

SI US OFERISSIN L'OPORTUNITAT, DEIXARIEU DE FER FEINA A L'ESTIU?

MOTIUS

TAULA 8

Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2014